

АКРЕДИТАЦИОНО ТЕЛО СРБИЈЕ

ПРАВИЛА АКРЕДИТАЦИЈЕ

БИЉАНА ТОМИЋ

НАЧЕЛНИК ОДЕЉЕЊА ЗА ПРАВНЕ И ОПШТЕ ПОСЛОВЕ
АКРЕДИТАЦИОНОГ ТЕЛА СРБИЈЕ

Београд, 22. јануар 2009. године

ПРАВИЛА АКРЕДИТАЦИЈЕ

- **Правила акредитације доноси Управни одбор**
- **Ово је треће издање Правила акредитације**
- **Правила акредитације:**
 - Дају обавештења о акредитацији,
 - Поступку акредитације,
 - Захтевима који морају бити задовољени за добијање и одржавање акредитације,
 - Као и о правима и обавезама АТС, подносиоца пријаве и акредитованим организацијама у поступцима добијања и одржавања акредитације

ПРАВИЛА АКРЕДИТАЦИЈЕ

- **Коме су намењена Правила:**
 - Запосленима у АТС
 - Члановима органа АТС
 - Оцењивачима АТС и
 - Запосленима у организацијама за оцењивање усаглашености

ПРАВИЛА АКРЕДИТАЦИЈЕ

- **Правни статус АТС**
- АТС је самостална непрофитна организација коју је основала Република Србија за коју на основу законског овлашћења оснивачка права врши Влада.
- - Сходно Закону о акредитацији АТС обавља послове акредитације у интересу оснивача, тојест у јавном интересу
- АТС је регистрован у Трговинском суду
- АТС ради на основу:
- Закона о акредитацији
- Одлуке о оснивању
- Статута АТС

ПРАВИЛА АКРЕДИТАЦИЈЕ

- **Послови АТС:**
- Акредитација ЛИ, ЛЕ, КО, СТП, ССМ, сертификацију стручних лица и оцењивача EMAS
- Утврђује и објављује правила акредитације
- Учествоје у раду европских и међународних организација за акредитацију што укључује билатералну сарадњу са другим чланицама
- Води регистар акредитованих организација и регистар акредитованих оцењивача система EMAS
- Организује и спроводи обуку оцењивача у области акредитације
- Организује семинаре и курсеве и врши промоцију значаја и улоге акредитације и
- Обавља и друге послове из области акредитације

ПРАВИЛА АКРЕДИТАЦИЈЕ

- **Органи АТС**
- Управни одбор утврђује пословну политику АТС
- Савет за акредитацију – стручно саветодавно тело АТС по питањима из области акредитације
- Савет за акредитацију покреће иницијативу за оснивање сталних или привремених техничких комитета као радних тела за одређене области акредитације. На овај начин АТС обезбеђује преко техничких комитета приступ потребној експертизи. Управни одбор утврђује званична правила за именовање, задужења и рад техничких комитета који су укључени у процес акредитације и врши идентификацију страна која у њима учествују
- Директор
- Надзорни одбор
- Унутрашња организација
- Финансирање

ПРАВИЛА АКРЕДИТАЦИЈЕ

- **Критеријуми за стицање и одржавање акредитације утврђени су у:**
 - - Закону о акредитацији,
 - - српским стандардима и упутствима који садрже опште критеријуме, односно захтеве које треба да испуне подносиоци пријава за поједине врсте акредитација,
 - - документима са обавезном применом као што су смернице за примену европских и међународних стандарда и упутстава из области оцењивања усаглашености које су издале ЕА, IAF и ILAC (категорије 2 и 3),
 - - правилима акредитације.
 - измена критеријума и информације о критеријумима

ПРАВИЛА АКРЕДИТАЦИЈЕ

- **ПОСТУПАК АКРЕДИТАЦИЈЕ**
- На сајту АТС се налазе информације о правилима акредитације, о неопходној документацији за отпочињање поступка акредитације и формулар пријаве за акредитацију
- На писани захтев ООУ АТС обезбеђује неопходну документацију за отпочињање поступка акредитације и формулар пријаве за акредитацију
- достављање пријаве за акредитацију од стране ООУ са неопходном документацијом и у писаном и у електронском облику.

ПРАВИЛА АКРЕДИТАЦИЈЕ

- **Разматрање пријаве за акредитацију и преиспитивање ресурса АТС:**
- - пријава за акредитацију са пратећом документацијом се евидентира у АТС на прописан начин,
- - комплетност и адекватност сваке поднете пријаве за акредитацију и пратеће документације се преиспитује у АТС
- - допуна пријаве (највише два пута)
- - уколико се не може прихватити пријава због нпр. неразвијене шеме акредитације или недовољне компетентности АТС, или недостатка ресурса, или из било ког другог разлога, документација се враћа ООУ

ПРАВИЛА АКРЕДИТАЦИЈЕ

- **УГОВАРАЊЕ И ПРЕЛИМИНАРНА ПОСЕТА**
- Међусобна питања у вези са доделом акта о акредитацији и одржавању акредитације, као и са трошковима акредитације уређују се уговором.
- ООУ приликом уговарања може да се изјасни за реализацију прелиминарне посете током које треба да се оцени њена спремност за улазак у поступак акредитације и за коју сноси прописане трошкове. Прелиминарну посету обавља менаџер предмета акредитације.
- О реализованој прелиминарној посети израђује се записник који се доставља подносиоцу пријаве за акредитацију.

ПРАВИЛА АКРЕДИТАЦИЈЕ

- **ПРИПРЕМА ЗА ОЦЕЊИВАЊЕ**

- - Тим за оцењивање се именује тако да одговара величини ООУ и разноврсности области и обима за који се тражи акредитација
- - Тим за оцењивање сачињава водећи оцењивач, један и/или више оцењивача/техничких оцењивача и технички експерт
- - тим за оцењивање саставља надлежни менаџер предмета акредитације са помоћником директора за послове акредитације
- - на именовани тим за оцењивање АТС тражи писану сагласност од ООУ

ПРАВИЛА АКРЕДИТАЦИЈЕ

- **ПРИПРЕМА ЗА ОЦЕЊИВАЊЕ**
- - у случају постојања писаног приговора на именовани тим, исти се разматра, и уколико се процени да је приговор оправдан именује се нови тим за оцењивање/водећи оцењивач/члан тима
- - уколико се приговор на именовани тим за оцењивање одбије као неоправдан, а подносилац приговора не одустане од њега, АТС доноси закључак о прекиду поступка акредитације
- - у том случају подносилац приговора има право жалбе

ПРАВИЛА АКРЕДИТАЦИЈЕ

• ОЦЕЊИВАЊЕ

- поступак оцењивања по поднетој и прихваћеној пријави за акредитацију спроводи именовани тим за оцењивање кроз фазе прегледа документације, оцењивања на лицу места и осведочење у спровођење поступака оцењивања усаглашености
- свака фаза може резултирати прекидом поступка акредитације
- за свако оцењивање се израђује **план** који се усаглашава са ООУ и који обавезно садржи и експлицитно навођење поступака оцењивања усаглашености који ће бити предмет осведочења

ПРАВИЛА АКРЕДИТАЦИЈЕ

- **ПРЕГЛЕД ДОКУМЕНТАЦИЈЕ**
- прегледом документације се утврђује усаглашеност документације са захтевима референтних докумената за акредитацију за пријављену врсту, област и обим акредитације
- неусаглашености утврђене у овој фази морају бити отклоњене у задатом року, а пре спровођења оцењивача на лицу места

ПРАВИЛА АКРЕДИТАЦИЈЕ

- **ОЦЕЊИВАЊЕ НА ЛИЦУ МЕСТА**
- спроводи се у складу са процедуром АТС за ООУ и састоји се од уводног састанка, оцењивања и завршног састанка
- на уводном састанку се саопштавају сви релевантни подаци за поступак оцењивања и даљи ток поступка акредитације, као и коначан обим акредитације за који ће се спровести оцењивање
- ООУ мора омогућити тиму за оцењивање увид у сва релевантна документа, приступ у све просторије које су у вези са пословима оцењивања усаглашености за које се тражи акредитација, као и контакте са особљем које је укључено у послове обухваћене оцењивањем

ПРАВИЛА АКРЕДИТАЦИЈЕ

- **ОЦЕЊИВАЊЕ НА ЛИЦУ МЕСТА**
- на завршном састанку ООУ се обавештава о резултатима спроведеног оцењивања, неусаглашеностима
- представници ООУ се изјашњавају о налазима оцењивања и, у случају неслагања са налазима тима за оцењивање, приговори се могу проследити АТС
- рок за отклањање не може бити дужи од **3 месеца** за почетно оцењивање, односно у свим осталим случајевима не може бити дужи од **1 месеца**
- писани извештај са оцењивања се израђује најкасније три недеље након завршеног оцењивања о којем се ООУ изјашњава писаним путем.

ПРАВИЛА АКРЕДИТАЦИЈЕ

- **ОСВЕДОЧЕЊЕ**

- - се спроводи на месту на коме се обављају услуге оцењивања усаглашености
- - број осведочених поступака мора бити репрезентативан за тражени обим акредитације
- - обезбеђење потребних осведочења је услов без којег се акредитација не може доделити

- **ОТКЛАЊАЊЕ НЕУСАГЛАШЕНОСТИ**

- - ООУ обавештава АТС писаним путем и достављањем доказа о спроведеним корективним мерама
- - Потврђивање да су неусаглашености отклоњене од стране водећег оцењивача
- - прекид поступка акредитације уколико се неусаглашености не отклоне у року

ПРАВИЛА АКРЕДИТАЦИЈЕ

- **ДОНОШЕЊЕ ОДЛУКЕ О АКРЕДИТАЦИЈИ**
- - препорука тима за оцењивање:
 - 1. да се донесе одлука
 - 2. да се донесе одлука у смањеном обиму у односу на тражени
 - 3. да се не донесе одлука о акредитацији
- Преглед и оцена документације и препоруке тима за оцењивање и предлог помоћника директора
- Измирење трошкова акредитације
- Доношење одлуке о акредитацији
- Директор и по потреби Комисија за акредитацију
- Уколико је ООУ задовољила прописане захтеве за акредитацију, издаје се сертификат о акредитацији са решењем о утврђеном обиму акредитације који важи **четири године**.
- Уколико је ООУ незадовољна одлуком о акредитацији може да уложи жалбу Управном одбору

ПРАВИЛА АКРЕДИТАЦИЈЕ

- **РЕГИСТАР АКРЕДИТОВАНИХ ОРГАНИЗАЦИЈА**

- АТС води **Регистар акредитованих организација** који садржи следеће податке: број, назив и адресу, (локације), име лица за контакт, датум прве и последње акредитације, подаци о обиму, подаци о променама статуса акредитације
- Регистар је јаван и доступан на интернет страници АТС

- **НАДЗОР**

- АТС спроводи активности надзора над акредитованим организацијама са циљем осигурања сталног задовољења прописаних захтева за послове за које је акредитација додељена
- Надзорне посете могу бити редовне и ванредне

ПРАВИЛА АКРЕДИТАЦИЈЕ

- **НАДЗОР**
- Редовне надзорне посете се спроводе у интервалу од 12 месеци од додељивања акредитације
- Надзорне посете се спроводе континуално током целог периода важења акредитације
- Обављају се у складу са планом надзорних посета
- Акредитована организација је дужна да обезбеди услове за обављање надзорне посете, у супротном АТС може да предузме мере за суспензију акредитације

ПРАВИЛА АКРЕДИТАЦИЈЕ

- **ВАНРЕДНЕ НАДЗОРНЕ ПОСЕТЕ**

се спроводе по потреби и то:

- - када постоје приговори или писане примедбе на рад акредитоване организације,
- - када се у акредитованој организацији десе промене које могу утицати на услове под којима је додељена акредитација,
- - када је после суспензије потребно да се провери да ли акредитована организација поново испуњава услове за акредитацију
- Одлуку о спровођењу ванредне надзорне посете доноси директор АТС

ПРАВИЛА АКРЕДИТАЦИЈЕ

- **ПРИПРЕМА ЗА НАДЗОРНУ ПОСЕТУ**
- спровођење редовне надзорне посете битно се не разликује у основним активностима од поступка почетног оцењивања, али процес оцењивања траје краће у односу на почетно оцењивање
- организација се обавештава најмање **3 месеца** пре планираног термина реализације надзорне посете
- АТС именује тим за оцењивање у зависности од активности предвиђених планом надзорних активности, с тим да водећи оцењивач остаје исти током периода важења акредитације, када је могуће

ПРАВИЛА АКРЕДИТАЦИЈЕ

- **Преглед/увид у документацију подразумева анализу следећих докумената:**
 - 1. извештаја са претходних оцењивања са пратећим записима
 - 2. нове документације
 - 3. приговора или писаних примедби на рад акредитоване организације
 - 4. евентуално достављена обавештења од стране акредитоване организације о променама које утичу на услове под којима је добијена акредитација

ПРАВИЛА АКРЕДИТАЦИЈЕ

- **НАДЗОРНОМ ПОСЕТОМ НА ЛИЦУ МЕСТА СВАКИ ПУТ СЕ МОРА:**
- - оценити ефикасност спроведених корективних мера за отклањање неусаглашености утврђених током претходног оцењивања или надзорних посета
- - оценити спровођење ИП и ПСР
- - проверити састав и статус особља које је укључено у спровођење поступка оцењивања усаглашености из области акредитације
- - оценити стање опреме и следивост до националних и међународних еталона, учествовање у програмима међулабораторијских поређења и испитивања оспособљености,
- - оценити активности у целокупној области акредитације (управљање документацијом, набавка, програм обуке, провера издатих исправа о усаглашености и др),
- - осведочити се у поступке оцењивања усаглашености.

ПРАВИЛА АКРЕДИТАЦИЈЕ

- **Извештај о надзорној посети може да садржи:**
- предлог за одржавање акредитације у оцењеном или смањеном обиму
- предлог суспензије, одузимање дела акредитације или акредитације у целини и слично
- изјашњавање акредитоване организације о извештају
- **Доношење одлуке о одржавању акредитације**
- Када надзорна посета резултира одлукама о проширењу, смањењу, суспензији или одузимању дела или целог обима акредитације одлуку доноси директор а потреби и комисија на предлог ПДПА
- Уколико се ради о одржавању акредитације у обиму који је утврђен решењем уз важећи сертификат одлуку доноси директор на предлог ПДПА

ПРАВИЛА АКРЕДИТАЦИЈЕ

- **ОБНАВЉАЊЕ АКРЕДИТАЦИЈЕ**
- Акредитована организација која жели да обнови акредитацију писаним путем обавештава АТС о томе **најмање 6 месеци пре истека важеће акредитације**
- Поновно оцењивање се по правилу спроводи **3 месеца** пре истека важења акредитације, чиме се акредитованој организацији даје довољно времена да отклони евентуалне неусаглашености које се могу током поновног оцењивања утврдити
- Поновно оцењивање се спроводи на исти начин као и почетно оцењивање
- На основу резултата поновног оцењивања и писаног извештаја тима за оцењивање, ПДПА даје предлог директору о обнављању акредитације
- Одлуку доноси директор и по потреби комисија

ПРАВИЛА АКРЕДИТАЦИЈЕ

- **ПРОШИРЕЊЕ ОБИМА АКРЕДИТАЦИЈЕ:**

Организација се може пријавити у било које време током важења акредитације за проширење обима акредитације.

Поступак се може спровести уједно са редовном надзорном посетом или поновним оцењивањем уколико је достављена пријава **3 месеца** пре термина и уколико обим не ремети битно планирано време надзорне посете

у свим осталим случајевима проширење обима се обавља кроз додатни поступак оцењивања, након чега се издаје решење о утврђеном обиму акредитације

проширење обима не утиче на рок важења акредитације

- **СМАЊЕЊЕ ОБИМА АКРЕДИТАЦИЈЕ:**

- На захтев акредитоване организације
- На основу препоруке тима за оцењивање из поступка оцењивања

ПРАВИЛА АКРЕДИТАЦИЈЕ

- **ОБАВЕЗЕ АКРЕДИТОВАНИХ ОРГАНИЗАЦИЈА:**
- - омогући приступ свим релевантним подручјима рада и локацијама где се обављају послови под акредитацијом
- - стави на располагање сва документа и записе који се односе на послове под акредитацијом
- - плати трошкове акредитације
- - обавести АТС о свим променама које имају утицаја на акредитацију
- - своју акредитацију користи на начин да не угрози репутацију АТС
- - у случају било какве недоумице око коришћења акредитације затражи од АТС аутентично тумачење

ПРАВИЛА АКРЕДИТАЦИЈЕ

- **ОБАВЕЗЕ АКРЕДИТОВАНИХ ОРГАНИЗАЦИЈА**
- - осигура да ни један документ о акредитацији, симбол или извештај неће бити коришћени на начин који може треће лице довести у заблуду
- - не позива се на акредитацију након укидања акредитације
- - обезбеди чување записа у вези насталих инцидентних ситуација
- - достави АТС детаље о мерама правосудних органа које су предузете против ње, а у вези пружених услуга из обима акредитације
- Детаљи у вези позивања на статус акредитације и коришћење симбола акредитације су утврђени у Правилима за коришћење симбола акредитације и позивање на акредитацију

ПРАВИЛА АКРЕДИТАЦИЈЕ

- **ОБАВЕЗЕ АТС** су да обезбеди:
 - - поштовање правила акредитације
 - - да се поступци оцењивања ограниче на оцену усаглашености са критеријумима за акредитацију
 - - да особље које учествује у поступцима акредитације буде независно и непристрасно
 - - очува поверљивост информација и података до којих се дође у поступку
 - - јавну доступност ажурних информација о додељеним акредитацијама
 - - правовремено информисање о променама критеријума за акредитацију и
 - - информације о обезбеђењу прихватљиве следивости резултата мерења у вези са обимом акредитације

ПРАВИЛА АКРЕДИТАЦИЈЕ

- **СУСПЕНЗИЈА АКРЕДИТАЦИЈЕ**

- **на захтев организације** за део или укупан обим акредитације
- Тражена суспензија се може одобрити највише на 6 месеци
- У овом периоду акредитована организација треба да затражи прекид суспензије у писаној форми
- Суспензија се укида на основу резултата спроведеног оцењивања
- Трајање суспензије не утиче на рок важења акредитације
- **принудна суспензија**
- - на основу извештаја са надзорних посета и других надзорних активности
- - ова суспензија може да траје најдуже 6 месеци, да обухвати део или цео обим додељене акредитације и може се укинути на основу резултата ванредног оцењивања
- - уколико се у овом року не стекну услови за укидање суспензије АТС ће одузети акредитацију у оном обиму за који је обављена суспензија акредитације

ПРАВИЛА АКРЕДИТАЦИЈЕ

- **ОДУСТАЈАЊЕ ОД АКРЕДИТАЦИЈЕ**
- Акредитована организација може одустати од додељене акредитације из било којих разлога и у писаној форми затражити од АТС укидање акредитације
- **УКИДАЊЕ АКРЕДИТАЦИЈЕ:**
- - на основу извештаја са надзорних посета и других надзорних активности
- - враћање сертификата, решења о утврђивању обима акредитације и симбола акредитације
- - предузимање свих мера у вези позивања на статус акредитације
- - ново подношење пријаве по истеку 6 месеци од укидања акредитације

ПРАВИЛА АКРЕДИТАЦИЈЕ

- **ПРИГОВОРИ**

- Решава директор у складу са процедуром
- АТС мора размотрити оправданост приговора
- обезбедити да приговор најпре размотри акредитована организација на коју се он односи,
- предузме одговарајуће мере и оцени њихове ефекте,
- региструје све приговоре и предузете мере и
- одговори подносиоцу приговора

ПРАВИЛА АКРЕДИТАЦИЈЕ

- **ЖАЛБЕ**

- на одлуке о акредитацији у складу са процедуром за решавање жалби
- Управни одбор формира Комисију за жалбе
- АТС мора донети одлуку о основаности жалбе
- обавестити ООУ о коначној одлуци АТС
- предузети накнадне мере када је то потребно и
- водити записе о свим жалбама, коначним одлукама и накнадним мерама које су предузете

